

pável kohout

PIŠTE S JÁROU

PAVEL KOHOUT – PIŠTE S JÁROU

Když jsem byl ve studentských letech, zrovna vznikl web cimrman.at, kde divadlo Járy Cimrmana pořádalo (a dodnes nejspíš pořádá) soutěž "Pište s Járou" o volné lístky na představení. Přibližně půl roku jsem byl pravidelným účastníkem soutěže a jelikož má délka se mi v digitálním formátu, rozhodl jsem se z nich vytvořit tuto malou knihu.

OBSAH KNIHY:

PLAYBACK

CIMRMANŮV ZPRAVODAJ

CIMRMAN LYŽAŘ

OLYMPIONIK

CIMRMAN A FEMINISMUS

CIMRMANŮV PŘEDCHŮDCE INTERNETU

O PANAMSKÉM PRŮPLAVU

CIMRMAN A MOMOZEMŠŤANÉ

PŘÍNOS DO TURISTIKY

PLAYBACK

Jára Cimrman objevil při svém působení na Kreibichově hudební škole ve Vídni objevil princip playbacku. nejednalo se tak docela o playback, jak ho známe nyní. Jednalo se o tzv. playback stepback. Cimrman vymyslel tuto sestavu na zakázku a to přímo od proslulé Kreibichovy hudební školy z jednoho prostého důvodu. Nebyl dostatek interpretů, kteří by uměli zpívat a k tomu by nepůsobili rozruch svým vzhledem, což je věc nemálo důležitá, jak se na mohli mnozí diváci přesvědčit. Lidé se na vystoupení báli chodit, zejména děti pak rušily vystoupení neustálým pláčem a výkřiky, či hanebnými nadávkami. Pro příklad budu citovat jednu z nich "ee!". Jen těžko bych hledal podobný srovnání u dnešních interpretů. Kreibichova hudební škola proto musela řešit boj, zda-li má být rozhodující kvalita

zpěvu, či vzhled. A právě proto požádali Cimrmana o řešení. Pro většinu expertů nemožný problém, vyřešil Cimrman během jediné návštěvy.

Na jeviště nastoupili oba umělci. Pro představivost je budu nazývat "vzhledoun" a "zpěvoun". Vzhledoun zaujal místo na hledišti, v ruce mikrofon (vypnutý mikrofon) a neprázdnou otvíral pusou.

CIMRMANŮV ZPRAVODAJ

Při rekonstrukci vydání prvního úvodníku Cimrmanova zpravodaje se podařilo nalézt pouze tři zažloutlé fragmenty. Ačkoliv zpravodaj více stránek neobsahoval, tudíž jsme měli kompletní množství listů, rekonstrukce byla náročnější než jsme očekávali. Důvodem byla částečná nečitelnost. Podle vědeckých průzkumů přesně 98,78% inkoustu vyprchalo, jelikož Cimrman se snažil šetřit použil méně kvalitní inkoust. Uchovali se nám jen tři započaté výrazy, které přežily pod položenými předměty. Pod Cimrmanovo mobilním, upozorňuji bezdrátovým ..nefunkčním zapalovačem věta "obrození nebo poč..", pod kůrkou od chleba, která si zasloužila čestné místo v Cimrmanově museum, za svou dlouholetou ochranu autorova textu, ačkoli ji chtěl kolega Weigel dojíst, věta "včerejší pon".. a na konci ručně psaná poznámka "přijde Lorenc..". Asi sami uznáte, žene celé rekonstruované vydání to nebylo a tak jsme začali pátrat po chybějících slovech.

Ještě bych rád upozornil, že Cimrmanův zpravodaj vyšel celý psán v českém jazyce. To jen na adresu práce prof. Fiedlera, který se pokoušel o rekonstrukci výtisku také, ale jelikož on první dvě dochované věty nedokázal přeložit a kolem té poslední si vymyslel svůj text o rómském ochránci zákona Lorencovi, jenž údajně přijde do Vídně a učiní zde pořádek, což se skutečnou verzí nesouvisí ani při přivření obou skleněných očí. Někdy mi, pane prof. Fiedlere, připadá, že si vytváříte svého vlastního Járu Cimrmana. Rád bych větu "Přijde Lorenc" uvedl na pravou míru. Celá poznámka zněla: Přijde Lorenc a prodá to. Měl jsem štěstí, že jsem měl tu čest seznámit se s vnučkou pana Lorence. Dalo mi však hodně ukecávání, než se uvolila a dala mi konkrétní informace. Zjistil jsem, že Josef Lorenc byl chudý dědic milionového majetku po svém otci. Než jeho otec opustil náš svět a přenechal synovi své jmění, vydělával si Josef prodáváním tiskovin. Jak se mi dále podařilo zjistit, ačkoli si Lorenc vybíral místa, kde široko daleko neměl konkurenci, většinou však opouštěl své stanoviště z mysliveckého posedu s nezdarem. Tato informace nás lehce dovedla k myšlence, abychom si spočítali, kolik výtisků Cimrmanova zpravodaje se prodalo. Ho..

dně málo.

Důležitým vodítkem k objasnění věty „obrození nebo poč.“ byl již zmiňovaný rozhovor s vnučkou Josefa Lorence. Doslova nám na otázku k objasnění řekla: „Jste blázen, né? To si přece nemůžu pamatovat!“ Nám se však povedlo nalézt jiný, neberte to osobně milá vnučko, spolehlivější zdroj. Byl to dopis od samotného Otakara Březiny, ve kterém přemlouval Járu Cimrmana, aby pomohl svým podpisem podpořit manifest, ačkoli v té době žil Cimrman v Rakousku. Měli jsme štěstí, jelikož se nám povedlo nalézt i mistrovu odpověď. Cituji výňatek: „...Heleď se, Otíku, kvůli jednomu podpisu do Prahy nepojedu, ale abys neřekl, že nejsem kámoš, tak váš boj o češtinu podpořím a to přímo zde, v srdci Rakouska. Budu rozdávat české verše a vydávat i česky psaný zpravodaj.“

Jen z této části dopisu pro nás vyplynuly některé důležité argumenty, jako například že si Jára s Otíkem tykali, že zpravodaj vyšel i v Rakousku a měl za úkol obrátit Rakušany na řeč českou, což kdyby se povedlo, mohla možná celá Evropa nyní mluvit česky. Že to tak dnes zcela není, můžeme dávat za vinu lenivému prodavači Lorencovi. Dále jsme zjistili o čem byl zmiňovaný článek ve zpravodaji, který z časových důvodů nebudu číst celý, jenž nesl titul: „Jen obrození nebo počátek monopolu české řeči?“

Poslední úryvek nám ještě stále zůstává zahalen do závoje tajemství. Ale i o naší další práci vás budeme nadále informovat.

CIMRMAN LYŽAŘ

Ačkoliv se o tom pramálo mluví a odborná veřejnost tento fakt jen nerada přiznává, Jára Cimrman má své věčné místo v historii lyžařských sportů. Cimrman proslul zejména díky svému průkopnickému stylu, který v jeho době zůstal pro většinu nepochopen, ale s odstupem času mu bylo přisouzeno neoficiální zakladatelství moderního akrobatického a tanečního lyžování.

Měli jsme to štěstí, že se nám dostal do rukou vzácný dopis od jisté mistrovo obdivovatelky, jenž psala svým rodičům z rakouských Alp domů do Čech. Cituji vybraný úryvek: "...ačkoli byla celá tahle rekreace příšerná, jídlo mi nechutnalo, lyžovat jsem neuměla, byla jsem celou dobu sama a nudila se, nyní se mi tu velmi líbí, jelikož jsem se zamilovala do jednoho rakouského mládence a poté co mě srazil při svém sjezdu na zem, při napodobování nejspíše vrtulníku, jsme se vyhrabali z hromady a dali se dohromady. Jmenuje se Jaroušek a má zajímavý lyžařský styl. Během několika předchozích dnů mi předvedl některé své kreace, pojmenované

například: "Velká sněhová koule", "Vysokootáčková turbína se zpětným chodem" či "Sněhulákův hrobeček" a dokonce mě naučil lyžovat, skákat, otočky a včera jsem za jeho pomoci udělala i roznožku. V sobotu přijedu i s Jarouškem domů na oběd. Pokud vám to tedy nebude vadit. Zatím se loučím. Maruška Valentová, dne a tak dále."

My vlastněme i další dopisy od zmiňované Marie Valentové, které posílala Cimrmanovi do Rakouska, když z neznámých důvodů s Marií nepřišel a poté co Marie navštívila odborného ženského lékaře. Úryvky textu raději uvádět nebudeme, jelikož kdybychom vynechali veškeré sprostá a urážlivá slova, nezbylo by nám už skoro nic.

Pro závěrečné shrnutí připomínám, že Jára Cimrman byl jednou z hlavních postav historie světového lyžování, jehož styl má dodnes spousty potomků a následníků.

OLYMPIONIK

Jára Cimrman, ačkoli se o tom pramálo mluví a odborná veřejnost to nerada slýchává, byl významný a talentovaný sportovec, sportovní organizátor a vynálezce v sekci zimní sporty. Je smutné, že sportovci, a to i čeští, vůbec nepřipouštějí Cimrmanovi zásluhy. A přitom Jára Cimrman vyhrál zimní olympiádu a to hned ve všech disciplínách, ve kterých byl přihlášen. Mimo jiné tedy sjezd, běžecký závod na deset metrů přes překážku, skoky a dokonce i závod s boby, které si mimochodem sám sestrojil. Nejednalo se tehdy ještě o takový stroj, jaký vidíváme na závodech nyní, ale byl daleko menší. Přesto však by si Cimrmanovo bobky zasloužili v historii sportů většího uznání.

Cimrman nezářil na již zmiňovaných olympijských hrách pouze jako sportovní účastník, ale i jako uvaděč, komentátor, roznašeč občerstvení a hlavně organizátor. Vždyť to byl právě Jára Cimrman, kdo jako první přišel s nápadem na samostatné zimní olympijské hry a dokonce je celé v Jizerských horách připravil a to již v roce 1920, tedy čtyři roky před oficiálně první zimní olympiádou. A jak jsem již vyzvedl, dokázal využít toho, že byl jediný účastník, a celé své hry vyhrál.

Ačkoli ani přes své medaile nebyl Jára Cimrman doceněn, na lyžařský sport nezanevřel. Naopak. Po úspěšné olympiádě vrhl veškerý svůj talent do nových vynálezů a experimentů. Z nejvýznamnějších bych připomenul saně, vlek stylu kotva a tzv. lyžoběžka, zejména určená chudším sportovcům, jenž neměli dostatek peněz na koupi dvou lyží najednou. Cimrmanova lyžoběžka se stala oblíbená natolik, že s drobnými úpravami

vydržela být používána i dnešních dobách, známější spíše pod názvem snowboard.

CIMRMAN A FEMINISMUS

Už delší dobu odbornou veřejnost rozděluje otázka: Jaký byl Cimrmanův vztah k feministkám? Stejně jako jsou rozpolčení odborníci a znalci, byl zřejmě rozpolcený i mistr sám. Alespoň to tak na mě působí po přečtení Cimrmanovi knihy "Žena - přítel člověka", ve které důkladně rozebírá svůj názor na ženy. V jedné kapitole například přirovnává feminismus ke zhoubnému nádoru lidstva a hned o pár odstavců dál se můžeme dočísti názoru zcela převráceného. Není se tedy čemu divit, že kniha u veřejnosti propadla, jelikož tato nevyhraněnost myšlenek byla v té době ještě ojedinělá a nepochopitelná.

Dalším vodítkem k ustálení Cimrmanova názoru na ženy je fakt, že byl zásadně proti, aby jakákoliv žena vystupovala v jeho divadelním souboru. Některé začínající herečky pod vlivem touhy zahrát si divadlo, namaskovány a převlečeny za muže, se pokoušely protlačit se i do Cimrmanova sdružení. Avšak Cimrmanův vyvinutý instinkt, zrak a hmat vše odhalili a autor dotyčné nelítostně vyhodil.

Z druhé strany se ale Cimrman zúčastnil na feministickém srazu "Žena je pánem tvorstva" ve Vídni, na kterém jako jediný muž s davem rozhořčených žen demonstroval za více pracovních příležitostí pro křehké pohlaví. Svůj názor bral Cimrman natolik vážně, že i v domácnosti přenechával ochotně veškerou práci na ženě. Proč i přes své ústupky nedotáhl Cimrman žádný svůj vztah až do svatby, zůstává i nadále zahaleno závojem tajemství.

CIMRMANŮV PŘEDCHŮDCE INTERNETU

Už v roce 1916 tušil Jára Cimrman možnost celosvětové komunikace. Bylo mu jasné, že jednou budou všechny kouty světa dokonale spojeny komunikační sítí. Cimrman tedy neváhal a rozhodl se jít tomuto pokroku směle vstříc.

V obci Liptákov v Jizerských horách se pokoušel zavést prvotní komunikační síť. V době, kdy byl vynález telefonu ještě v plenkách a internet se brouzдал v hlubokém lese po houbách, přišel Cimrman s nápadem obecní komunikační sítě. Cimrman zřejmě tušil, že jednou z hlavních rolí moderní komunikace bude myš, a proto neváhal pustit se do

blízké spolupráce s tímto tvorem. Princip Liptákovského originálního propojení mezi obyvateli byl geniálně jednoduchý. Cimetrmanova cvičená myš, opatřená slabým, měděným, 85 km dlouhým drátkem, pro případ zaběhnutí, pobíhala mezi domky (Cimetrmanem označované jako domovské adresy) a předávala vzkazy. Každý občan tak měl možnost jednoduše poslat vzkaz svému kamarádovi na konci vsi, či třeba jen manželce do kuchyně, aniž by musel opustit své stávající místo. Stačilo pouze smotat psaní do tzv. "zavináče", upevnit na myš a do ouška jí pošeptat domovskou adresu koncového účastníka.

Je pochopitelné, že počátky nebyly ihned dokonalé. Jedním z nedostatků byl problém nevyžádané pošty, poté co myška zabloudila a druhým byl neestetický vzhled zadrátované obce. Tato nepraktičnost vedla Cimetrmana ke zdokonalení systému, čímž zavedl pojem bezdrátové myši.

V zimě roku 1918 poznal Cimetrman hrozivé nebezpečí virů. Poté, co jeho myška Emilka podlehla zákeřné chřipce, se rozvoj moderní komunikace na dlouhý čas značně pozastavil. Ačkoliv v odborné literatuře se o Cimetrmanových zásluhách takřka nepíše, jméno myšky Emilky je všemi uživateli internetu dodnes často skloňováno, ovšem v mírně poangličtěném termínu Email.

O PANAMSKÉM PRŮPLAVU

Je známo, že v roce 1914 dokončili a slavnostně otevřeli Američané Panamský průplav. Jedná se o umělou, 82 kilometrů dlouhou vodní cestu napříč Panamskou šíjí, jenž spojuje Tichý a Atlantický oceán. Tato myšlenka, spojit kapaliny, tedy nepevné fáze, dalším nepevným článkem v jedno světové dílo, připadala Cimetrmanovi jako dokonalá a sám již před zahájením stavby zhotovil projekt, domluvil se se známými na kopáčské výpomoci na stavbě a napsal slavnostní otevírací operu. Americká vláda však Cimetrmanovy snahy nebrala v potaz a povolala na stavbu odborníky své. To se Cimetrmana dotklo a rozhodl se světu dokázat, že zvládne těžší projekt než jeden, pravda trochu větší, rigol.

Cimetrman nechtěl podporovat světový obchod, ale naopak chtěl zbudovat něco jedinečného pro cestovatele a obyčejné lidi. Rozhodl se spojit severní a jižní pól s pevninou. Chtěl vybudovat takovou světovou, dlouhou promenádu. Mělo se jednat o sypaný chodník z jižního cípu Afriky na jižní pól a ze severního pólu do Norska. Cimetrman si uvědomoval velkou spotřebu materiálu na svůj velkolepý projekt a proto kromě toho, že se sám vydával tunelovat Rakouské mocnářství a každý den tajně odnášel plné

kýble hlíny, si požádal o zeminu přímo ze stavby průplavu. Žádosti bylo vyhověno, ale s tím, že si musí veškerý materiál sám odvézt. Pro přirovnání: vybagrovaná zemina by stačila na celou čínskou zeď, k tomu ještě dalších 1600 kilometrů navíc a ještě tři vrchovaté lopaty.

Přestože byl Cimrman domluven na pomoci s dvěma řidiči nákladních aut a jedním zedníkem, jenž byl ochoten zapůjčit vlastní kolečko, projekt se s postupným ubýváním nadšení pozastavil. Dnes se z tohoto velkolepého nápadu dochovaly pouze projekty črtnuté na papírovém sáčku od chleba a jedna zlomená lopata.

CIMRMAN A MOMOZEMŠŤANÉ

V dnešní době znovu vyvstává otázka, zda Jára Cimrman věřil v existenci mimozemských civilizací. Cimrmanovy názory na mimozemský život se s postupem času měnily. První etapa je výstižně zaznamenána v autorově studii „Jsou“, jenž sepsal koncem 19. století. Cimrman se zde s důkladností jemu vlastní zamýšlel nad životním stylem mimozemských občanů, politickými názory, vzhledem i technikou létání. Cimrman rezolutně vyloučil, že by se mimozemšťané po planetách dopravovali, jako tehdy lidé vzducholodí, jelikož tušil, že je jistě výhodnější tvar pro cestování vzduchem a po hádce s bytnou, jenž následovala akční přestřelka nádobím, nabyly jeho představy konkrétnějších tvarů. Za ideální označil talíře, neboť s nimi měl nejlepší zásahy.

V odstavci o životním stylu mimozemšťanů se Cimrman zabýval zejména stravováním. Pokud létali v talířích, z čeho se tedy stravovali? Tázal se sám sebe a dospěl k smělé myšlence, že potravu vstřebávají a vylučují pokožkou. Náзор sice mírně nechutný, ale originální. Poté co k tomu přidal teorii o telepatickém dorozumívání a nadměrně vyvinutých hmatových čidlech, vyrýsovala se Cimrmanovi konkrétní představa vzhledu. Jelikož tedy mimozemšťané nepotřebovali ústa, oči či ruce, popisoval nejvyvinutější vesmírný život jako třímetrovou chlupatou kouli, valící se po povrchu na sluneční energii, tzv. koulektor.

Je zajímavým detailem, že od sepsání zmiňované studie trpěl špatným spaním. Jak vzpomínala jeho tehdejší bytná Špalková, celé noci se jen tak převaloval na posteli a jen vehementně vzdychal Uf.. Ó.., což ji prý rušilo od cvičení na její novou trumpetu.

Začátkem nového století se stal Cimrman svědkem přistání neidentifikovatelného létajícího objektu. Cimrman záhy poznal, že jeho představy o létajících talířích byly takřka přesné, ale žádné koule se

nevyvalily. Zde napadla Cimrmana, jak sepisuje ve své nové studii „Nejsou“, nová myšlenka, že se jedná o lidi. Lidstvo prý podle Cimrmana bude jednou tak daleko, že sestrojí stroj času a budou se létat dívat do minulosti na významné okamžiky lidské existence, čímž si sám vysvětlil proč se s nimi setkal právě on. Vše dokazuje tím, že údajně poznal svého vzdáleného potomka, jak dokládá vyobrazením v příloze. A skutečně. Z obrázku jsou jasně patrné rysy jak Cimrmanovo, tak bytné Špalkové.

PŘÍNOS DO TURISTIKY

Jára Cimrman byl vášnivý turista již odmala. Nejvíce však tomuto koníčku prospělo, mistrovo přestěhování do pojizerské obce Liptákov. Zde se jeho záliba stala takřka fanatickou posedlostí. Cimrman přesvědčil značnou část obyvatel obce, konkrétně soukromého zemědělce Josefa Krýgla a trafikanta Oldřicha Plaňku a společně založili spolek KRUT, čili klub Rakousko-Uherských turistů. Ovšem po čase oba spolučlenové ze spolku vystoupili. Plaňka totiž usoudil, že přeci jen prodával více novin ve své trafice, než na turistických cestách a Krýgl z důvodu, že údajně nestíhal věnovat se svému zvířectvu, a tak se raději vrátil ke svým slepicím, prasatům a manželce.

Cimrman tedy putoval sám. Jeho největší oblibu si získaly rozhledny. Zde je nutno poznamenat, že, jak je známo, Cimrman trpěl strachem z výšek, závratěmi a navíc mu vadily často krkolomné cesty do kopců, což se s jeho vášní pro rozhledny těžko slučovalo. Cimrman proto přišel s převratným nápadem stavět rozhledny přízemní, nejlépe na rovině. Tento smělý nápad se ale nesetkal s větším pochopením. Přestože Cimrman sám pár svých rozhleden vybudoval, nebyly téměř vůbec navštěvovány a velmi rychle zestárly a začaly chátrat. Je zajímavým detailem, že Cimrmanovy rozhledny se přesto staví i v dnešní době, ale hovoříme o nich už jako o altánech (z německého slova alt = starý).

Cimrmanova láska k rozhlednám byla ale silnější, než si sám dokázal připustit. Když se další rozhledny na rovině nebudovaly, musel za svým koníčkem tedy po kopcích. Jenže, jelikož se nemohl zbavit překážky závratí, ačkoliv poctivě trénoval na svém dvacetistupínkovém žebříku, byl nucen vydávat se na rozhledny po setmění, kdy už není vidět. Toto řešení přineslo s sebou do světa turistiky další originální vynález z geniální hlavy, čímž byly svítící boty. Cimrman měl na své obuvi připevněné vždy po jednom světlometu, napájeným společným akumulátorem, který měl připevněný na zádech. A nebyti nešťastného setkání s divokým prasetem, před kterým

díky osmikilovým lucernám na nohách nestihl uniknout, což mělo za následek ukončení turistické kariéry, mohl Cimrman přinést do této oblasti sportu daleko více vynálezů a nápadů.

DOPORUČENÉ ODKAZY:

Web Pavla Kohouta: www.PKweb.eu

Divadlo Járy Cimrmana: www.Cimrman.at

**fotografie od dob
Járy Cimrmana
pokročila..**

www.PKweb.eu